

RAPPORT

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI)
enligt Svensk standard SS 199000:2014

NATURVÄRDESINVENTERING AV OMRÅDET MYRSJÖ, NACKA KOMMUN

Pro Natura

December 2018

Rapport samt föreliggande arbete följer svensk
standard
SS 19000:2014 – Naturvärdesinventering
avseende biologisk mångfald (NVI)

Inventering, text och foto:

Pro Natura

Träringen 66b

416 79 Göteborg

Telefon: 0728-544411

e-post: ola.hammarstrom@pro-natura.net

Pro Natura:

Kontaktperson och ansvarig handläggare: Ola Hammarström

Inventering: Ola Hammarström, Fredrik Lasson, Tomas Fasth

Beställare:

Nacka Kommun

Kontaktperson: Viveca Jansson

Framsida:

Tallskog (ö), kläckhål från reliktböck (n)

1. Sammanfattning	4
2. Uppdraget.....	5
2.1 Bakgrund.....	5
2.2 Syftet med NVI:n	5
2.3 Omfattning.....	5
3. Metodik.....	6
4. Allmänt om naturförhållandena	9
4.1. Geografi och bebyggelse	9
4.2. Naturförhållandena.....	10
4.3. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag	12
5. Beskrivningar av naturvärdesobjekt	13
6. Sammanfattning av naturvärdena i området.....	24
8. Litteratur och källor	25
8.1. Skriftliga källor.....	25
8.2. Kartor.....	26
8.3. Databaser och internet.....	26

Bilaga 1: Karta över inventeringsområdet

Bilaga 2: Karta över naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass

Bilaga 3: Karta över förekommande naturtyper

Bilaga 4: Bedömning av groddjurshabitat

1. Sammanfattning

I samband med utbyggnader i området kring Myrsjöskolan, ca 1 km nordost om Orminge Centrum, har Nacka kommun beställt en naturvärdesinventering av Pro Natura.

Inventeringen utfördes i november 2018 till enligt Svensk standard 199000:2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Detaljeringsgraden på inventeringen har varit *medel*. Inventering har skett med tilläggen *Naturvärdesklass 4*.

Sammanlagt inventerades cirka 5,9 ha. Totalt har sex naturvärdesobjekt avgränsats; tre objekt med påtagligt naturvärde och tre objekt med visst naturvärde.

Värden för biologisk mångfald som påträffats i området är främst knutna till tallskog med äldre träd. Två rödlistade arter noterades; talticka *Phellinus pini* (NT) och reliktböck *Nothorina muricata* (NT). Dessa är knutna till gamla trädindivider av tall. Områdets tallvärden är beroende av omgivande landskap och bidrar till en fungerande spridningsbiologi för många arter. Även om skogslandskapet i området är starkt fragmentiserat är förekomsten av gamla träd i dessa miljöer sannolikt mycket viktig för att upprätthålla en kontinuerlig ekologisk funktion hos många marginaliserade arter som är beroende av dessa ovanliga värdeelement.

2. Uppdraget

2.1 Bakgrund

I samband med utbyggnader och upprustning i området kring Myrsjöskolan, ca 1 km nordost om Orminge Centrum, har Nacka kommun beställt en naturvärdesinventering av Pro Natura. Området är ca 5,9 ha stort och utgörs av mindre skogsområden insprängt bland bl.a. sporthallar, fotbollsplan, betongpark för BMX och en förskola. Föreliggande naturvärdesinventering ska fungera som underlag till att skydda viktiga naturvärden i utvecklingen av platsen.

2.2 Syftet med NVI:n

Genomförd NVI syftar till att kartlägga och naturvärdesbedöma förekommande naturvärden inom det område som redovisas på karta i bilaga 1.

2.3 Omfattning

Inventeringen följer den nationella standarden för naturvärdesinventering SS 199000:2014, med tillägget "klass 4". Detta innebär att också naturvärdesobjekt motsvarande klass 4 (se nedan) har inkluderats.

Inventeringen har genomförts med detaljeringsgraden som i ovan nämnda standard benämns "Fältnivå medel". Detta innebär att naturvärdesobjekt med en yta om 0,1 ha eller mer ska kunna identifieras samt linjeformade objekt med en längd om minst 50 meter samt en bredd om minst 0,5 meter.

Det ska framhållas att detta, enligt standarden för naturvärdesinventering (NVI), är en sammanställning och bedömning av värden utifrån aspekten biologisk mångfald. Någon bedömning av områdets eventuella geologiska, geomorfologiska eller hydrologiska värden ej har gjorts.

Utöver naturvärdesinventering enligt SIS-standard har även inventeringsområdets lämplighet som groddjurshabitat bedömts. Detta redovisas separat i bilaga 4.

I detta arbete ingår heller ingen bedömning av den kulturhistoriska miljön. Inte heller innehåller detta arbete någon bedömning av områdets sociala värden eller värden för friluftslivet.

Slutligen innehåller arbetet heller inga bedömningar av konsekvenser för biologisk mångfald vid en eventuell exploatering av något slag.

Fältarbetet genomfördes under november 2018.

3. Metodik

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) SS 199000:2014. För detaljer i denna så hänvisas till standarddokumenten Svensk Standard SS 199000:2014 och Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Grunden i denna standard är att på ett transparent, upprepbart och väldefinierat sätt genomföra *naturvärdesbedömningar* vad gäller biologisk mångfald. Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa. Ett områdes naturvärde redovisas genom att det tilldelas en naturvärdesklass. Naturvärdesinventeringar kan genomföras med olika ambitionsnivåer beroende på syftet med inventeringen. Detta gäller huruvida fältarbete ska genomföras eller ej, vilken detaljeringsgrad inventeringen ska ha (vilken som är minsta obligatoriska karteringsenhet) och om inventeringen ska ha några tillägg (t.ex. identifiering av objekt med generellt biotopskydd, inventering av särskilda arter, identifiering och avgränsning av områden som har naturvärdesklass 4).

En viktig princip i arbetet med naturvärdesinventering enligt standarden är att naturvärdesbedömningen ska utgå från två olika bedömningsgrunder – *bedömningsgrund art* och *bedömningsgrund biotop*. Den första avser i vilken grad arter och arters förekomst bidrar till naturvärdet. Den andra är en bedömning av hur biotopen bidrar till den biologiska mångfalden. De båda bedömningsgrunderna är naturligtvis beroende av varandra så att högre värde från biotopsynpunkt normalt leder till att området också har värden i form av artförekomster.

Ett viktigt begrepp vid användningen av arter som bedömningsgrund är begreppet *naturvårdsart*. Enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) så är naturvårdsart en art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Detta ansluter till ArtDatabankens definition av begreppet (ArtDatabanken 2013). Enligt ArtDatabanken är naturvårdsarter ett samlingsbegrepp för skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. I standarden hanteras dock nyckelarter separat och ingår därmed inte i begreppet naturvårdsart. Signalarter markeras i listorna över naturvårdsarter med "S" och typiska arter med "T". Rödlistade arter markeras med artens rödlistningskategori, "NT", "VU", "EN", "CR" och "DD".

I denna inventering har främst arter som användes i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (Skogsstyrelsen 2014) använts som signalarter vilka bedöms indikera förhöjda naturvärden i skogsmiljöer.

Viktiga faktorer vid bedömning av ett områdes biotopkvalitet är

- Naturlighet
- Processer och störningsregimer
- Strukturer
- Element
- Kontinuitet
- Naturgivna förutsättningar
- Förekomst av nyckelarter
- Läge, storlek och form

Strukturer och element är av särskild betydelse vid bedömningen eftersom de är företeelser som kan uppfattas i fält. De används därför i många fall för att indirekt bedöma förekomst av andra biotopkvaliteter, som t.ex. naturlighet, processer och störningsregimer, kontinuitet, naturgivna förutsättningar och vissa nyckelarter.

Biotopens värde beror också på hur sällsynt och hotad den är.

I standarden finns också angivet hur olika *naturtyper* ska benämnas. En naturtyp är en sammanfattande benämning på en grupp biotoper med gemensamma kännetecken. I naturvärdesinventeringen grupperas biotoperna i följande naturtyper: Infrastruktur och bebyggd mark, täkt och upplag, park och trädgård, åkermark, äng och betesmark, igenväxningsmark, skog och träd, myr, fjäll, berg och sten, sandmiljö, grund marin mjukbotten, grund marin hårdbotten, djup marin mjukbotten, djup marin hårdbotten, biogent rev och bubbelrev, antropogen marin miljö, grund sjö, djup sjö, småvatten, vattendrag, antropogen limnisk miljö, havsstrand samt limnisk strand. Begreppet naturtyp används ibland, både i vanligt tal och i biologiska sammanhang, med något annorlunda betydelse. Ett exempel är Natura 2000 som använder naturtyp i en annan betydelse.

Ett viktigt resultat av en naturvärdesinventering är att *naturvärdesobjekt* identifieras, avgränsas, bedöms och beskrivs. Ett naturvärdesobjekt i en naturvärdesinventering är ett avgränsat geografiskt område med naturvärde, som utgörs av en dominerande naturtyp och som kan bedömas till en och samma naturvärdesklass. I standarden ska ett naturvärdesobjekt vara ett sammanhängande geografiskt område.

De naturvärdesklasser som används i naturvärdesinventeringen är:

- Naturvärdesklass 1 - högsta naturvärde
- Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde
- Naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde
- Naturvärdesklass 4 - visst naturvärde

Enligt uppdragsbeskrivningen ska naturvärdesinventeringen vid Myrsjö utföras som fältinventering med detaljeringsgrad medel. Detta innebär att minsta objekt som ska identifieras är en yta av 0,1 ha eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer. De områden som redovisas i denna inventering är de som uppnått naturvärdesklass 4 eller högre.

I denna inventering nådde inga områden upp till naturvärdesklass 2 högt naturvärde eller högre.

Det område som inventerats framgår av bilaga 1 medan delområdesindelning och naturvärdesklassning redovisas på karta i bilaga 2.

Följande moment har utförts i NVI:n:

Förarbete

1. Sammanställning av tidigare dokumentation om naturen i inventeringsområdet.
2. Potentiella naturvärdesobjekt har avgränsats.
3. Fältkartor för arbetet där potentiella naturvärdesobjekt är markerade har tagits fram. Fältkartorna har innehållit en bakgrund med ortofoto – och har varit i skalan 1:3 500.

Fältarbete

Inventering har genomförts i hela det område som redovisas i bilaga 1. I detta område har naturvärdesobjekt urskilts som tillhör naturtypen Skog och träd. Namnskicket för att benämna olika biotoper följer där så är möjligt Sydsvenska lövskogar (Löfgren & Andersson 2000), Handbok för inventering av nyckelbiotoper (Skogsstyrelsen 2014) samt KNAS (Jönsson 2009).

Rapportering

Rapporteringen följer standarden och för detaljer hänvisas till standarddokumenten. Om inga kommentarer anger annat så är redovisade naturvårdsarter noterade under denna naturvärdesinventering.

4. Allmänt om naturförhållandena

4.1. Geografi och bebyggelse

Orminge är en del av Nacka som ligger på Värmdön. Denna del tillhör Uppland. Orminge bebyggdes på 1970-talet. På den tiden var Nacka stad stolt över att sakna ett kommuncentrum och bestod sedan kommunsammanslagningen i början av 1970-talet av flera mindre tätorter belägna på Sicklaön, Älta, Saltsjöbaden, Tattby och Björknäs. Senare tillkom även Fisksätra och så Orminge.

Det undersökta inventeringsområdet ligger strax norr om Orminge centrum. Från Myrsjön löper en ledningsgata västerut som skiljer tätorten från Skarpnäs naturreservat. Inom inventeringsområdet finns Myrsjöskolan och förskolan med tillhörande uteplatser och idrottsplaner.

Figur 1. Fotbollsplan med nybyggs sporthall i bakgrunden.

4.2. Naturförhållandena

Ormingelandet är en del av Värmdön som är en av landets största öar men tillhör Nacka kommun. Skurusundet som skiljer Ormingelandet från Sicklaön och de centrala delarna av Nacka utgör också skiljelinjen mellan Uppland och Sörmland. Orminge ligger alltså i Uppland men som helhet är dock Ormingenaturen Sörmländsk och typisk innerskärgård med trånga vikar där land dominerar. Kännetecknande för fastmarken är höga bergknallar ofta med markerade förkastningsbranter mot omgivande dalgångar, sjöar och fjärdar. Det sörmländska sprickdalslandskapet utmärker sig i Ormingelandet med ostliga-västliga större dalstråk medan mindre sprickor ofta orienterar sig från nordväst mot sydost. De högst belägna delarna av Ormingelandet ligger på ca 70 m.ö.h.

Naturgeografisk region är Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken. Berggrunden utgörs främst av gnejser av hög ålder. Urberget har här genomgått stora förändringar genom veckning. Ovanligare och yngre inslag i berggrunden förekommer ibland. Gångbergarten diabas uppträder i en spricka i urberget som sträcker sig från Gustavsvik vid Baggensfjärden genom Orminge till branter mot Lilla Värtan i höjd med Sveriges holme. Den mörka bergarten ses i vägsärningar genom Orminge och Krokhöjden. Den starkt brutna terrängen erbjuder snabba skiftningar med kala höjder varifrån jordtäckets spolats bort då landet reste sig efter att inlandsisen smält och vågor svallade jordtäckets till sluttningar och dalbottnar. Himlaberget öster om Boo kyrka uppvisar forna strandvallar med rundslipade block på 50-60 m höjd över havet. Dessa uppstod då Littorinahavet svallade mot Himlabergets topp vilket motsvarar äldre stenåldern.

I sluttningen nedanför de kala topparna dominerar en barrblandskog på mark där de finaste partiklarna i jordtäckets saknas. På finjorden i dalbottnar breder ädellövträd ut sig vid sidan av den odlade marken. I vissa fall har våtmarker utbildats i botten där torv överlagrar den oorganiska jorden. Ormingelandet är påfallande kuperat och rikt på sjöar jämfört med övriga delar av Nacka. Sprickdalsjöar med klart och näringsfattigt vatten är typiskt. Andra sjöar är resultatet av fördämningar som skett under senare sekler. Myrsjön är en sådan ung sjö. Odlingsmarkerna är få och små och koncentrerade till havsvikar där lera avsatts och blivit uppodlad då jordbrukstekniken gjort framsteg. Varvig lera som visar på årstidsväxlingarna i smältvattenflödet från inlandsisen finns i den odlade dalgången öster om Myrsjön. Ängsmark som ännu är i hävd finns på ett par platser i Orminge, belägna i dalbottnar.

Skogen är talldominerad där de högst belägna delarna intas av gles hållmarksskog. Tallskogarna är som regel påtagligt gamla med mycket lång kontinuitet. Naturskogskaraktären förstärks av bergbranter där inslaget av grova torrträd möter besökaren. Skogsbruket har egentligen aldrig nått naturen i Orminge varför tallar som är

3-400 år inte är ovanliga. Belägenheten på en ö bidrar säkert till att områdets natur kunnat bevaras så väl. Broförbindelse för tyngre trafik kom till först för 100 år sedan. Graninslaget blir ibland dominerande där jordtäcket är tjockare, gärna i nordsluttningar, men bildar sällan större bestånd. Lövskog av naturskogskaraktär finns längs branter där ek och lind dominerar. Värdefulla områden finns på flera håll i Skarpnäs. I djupare dalgångar har lövskogen tydligare kulturpåverkan där den nyttjats för bete och grova träd bildar ett glesare trädskikt. Björk finns ofta i sådana övergivna betespåverkade bestånd. Dominerande kan björken bli på torvmark som dikats och hydrologin ändrats, exempelvis mellan Myrsjön och Orminge centrum. Floran uppvisar i Orminge exempel på nordliga arter, bl. a. hönsbär.

Orminge har påfallande mycket oexploaterad natur. Flera kommunala naturreservat har avsatts på senare år och fler står i väntan på att bli säkerställda för framtiden. Ett av de största orörda skogsområdena är Velamsund som sedan flera decennier är naturreservat. Skarpnäs norr om Orminge och Rensättra öster om Myrsjön är planerade naturreservat. Dessa ingår i en av de gröna kilar som omger Storstockholm. Den stora båtfarleden mot Stockholm passerar strax intill Ormingelandets norra del varför säkert många svenskars första möte med naturen i området skett från däck på finlandsfärjan.

Figur 2. Gammal tall med brandljud i naturvärdesobjekt 2.

4.3. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag

Ingen del av det aktuella inventeringsområdet är beläget inom område som klassats som riksintresse. Inom aktuellt inventeringsområde saknas särskilda områdesbestämmelser för Natura-2000, naturreservat, biotopskyddsområde eller liknande. Ingen del av det aktuella inventeringsområdet har omfattats av de tematiska inventeringar som utförts på nationell nivå, såsom våtmarksinventeringen, ängs och betesmarksinventeringen, nyckelbiotopsinventeringen, sumpskogsinventeringen eller inventering av skyddsvärda träd. Dock finns ett objekt med naturvärde som identifierats vid nyckelbiotopsinventeringen strax utanför inventeringsområdet. Inom inventeringsområdet finns inte heller några fynd rapporterade från Artportalen/Observationsdatabasen. Uppgifter om området saknas i Grönstrukturprogram för Nacka kommun (2011) och dess underlagsrapport (Ekologigruppen 2009).

5. Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Sex naturvärdesobjekt av naturtyperna Skog och träd har identifierats. Tre av dessa bedömdes ha påtagligt naturvärde och tre visst naturvärde.

Figur 3. Karta över inventeringsområdet och avgränsade naturvärdesobjekt.

Naturvärdesobjekt 1

Objekt-ID Myrsjö 1	Naturvärdesklass 3
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Tallskog	Areal 1,22 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Västlig taiga, 9010, restaureringsmark

Översiktlig beskrivning

Området utgörs av tallskog med inslag av björk och asp. I sänkor finns även ett större inslag av gran. Skogen är relativt flerskiktad med inslag av äldre tallar. En avsågad tallstubbe åldersbestämdes till 150 år. På en solexponerad tall mot vägen i ungefär samma ålder noterades gnagspår av reliktböck, *Nothorhina muricata* (NT).

Fältskiktet är risdominerat och där berg går i dagen är marken täckt av renlavar *Cladonia* spp. och islandslav *Cetraria islandica*. I hela området finns död ved i form av ett flertal lågor och enstaka döda träd. En del av området närmast dagiset är inhägnat och har viss påverkan från markslitage. Längst i söder går en mindre ledningsgata. Naturvärdesobjektet sträcker sig utanför inventeringsområdet och fortsätter in i ett område som har identifierats som objekt med naturvärde.

Figur 4. Tallskog med låga.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett påtagligt biotopvärde genom äldre tallskog med varierat trädskikt, förekomst av gamla träd, hållmarker och död ved.

Bedömningsgrund artvärde

Visst artvärde genom förekomst av rödlistad art.

Naturvårdsarter:

- Reliktböck, *Nothorhina muricata* (NT)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturligt uppkommen skog med strukturer och värdeelement. Tallskog med äldre träd bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett påtagligt naturvärde motsvarande klass 3.

Tidigare inventeringar

Saknas, men området ligger i direkt anslutning till ett objekt med naturvärde som identifierats vid nyckelbiotopsinventeringen.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

Naturvärdesobjekt 2

Objekt-ID Myrsjö 2	Naturvärdesklass 3
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Lövsumpskog	Areal 0,21 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper

Översiktlig beskrivning

I områdets lägst liggande del finns en mindre klibbalsumpskog. Alarna har begynnande sockelbildning och delar av området är troligen tidvis täckt av stående vatten. Efter en exceptionellt torr sommar var dessa dock inte vattenfyllda vid inventeringstillfället. I detta fuktiga och på platser blöta området växer blåbär samt grenrör och andra gräs/halvgräs. Här noterades även signalarten rörsvepemossa, *Jungermannia leiantha* på murken ved. Både stående och liggande död ved förekommer sparsamt–allmänt. Ett resonemang om områdets eventuella lämplighet som groddjurshabitat finns i bilaga 4.

Figur 5. Lövsumpskog med inslag av död ved.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom lövsumpskog med begynnande sockelbildning. Denna typ av blöta områden skänker variation i landskapet och är viktiga för arter ur många organismgrupper.

Bedömningsgrund artvärde

Visst artvärde genom förekomst av signalart.

Naturvårdsarter:

Rörsvepemossa, *Jungermannia leiantha* (S)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturligt uppkommen lövsumpskog skog med vissa strukturer, värdeelement och förekomst av signalart.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett påtagligt naturvärde motsvarande klass 3.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

Naturvärdesobjekt 3

Objekt-ID Myrsjö 3	Naturvärdesklass 3
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Tallskog	Areal 0,14 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Västlig taiga, 9010, restaureringsmark

Översiktlig beskrivning

Ett litet område med tallskog som fortsätter utanför inventeringsområdet. Inom området förekommer ett flertal gamla tallar. På ett träd noterades den rödlistade vedsvampen tallticka, *Phellinus pini* (NT) och på ytterligare ett träd grovticka *Phaeolus schweinitzii*, båda arterna är knutna till äldre tall. Åt öster kantas området av hållmarker och mot den öppna marken finns inslag av asp och enstaka sälgar. I ett mindre sumpområde vid kraftledningsgatan finns relativt gott om död ved av tall och asp. Naturvärdesobjektet sträcker sig utanför inventeringsområdet och fortsätter in i ett område som har identifierats som objekt med naturvärde.

Figur 6. Grovticka *Phaeolus schweinitzii* på en äldre tall.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde, framförallt genom de gamla tallarna.

Bedömningsgrund artvärde

Visst artvärde genom förekomst av två naturvårdsarter.

Naturvårdsarter:

- Tallticka, *Phellinus pini* (NT)
- Grovticka, *Phaeolus schweinitzii* (S)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena är knutna till tallskog med äldre träd som bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå. Naturvärdesobjektet är mycket litet och fortsätter

utanför inventeringsområdet. Eftersom de delar av skogen som ligger utanför inventeringsområdet inte undersökts är bedömningen preliminär.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett påtagligt naturvärde motsvarande klass 3.

Tidigare inventeringar

Saknas, men området ligger i direkt anslutning till ett objekt med naturvärde som identifierats vid nyckelbiotopsinventeringen.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

Naturvärdesobjekt 4

Objekt-ID Myrsjö 4	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Tallskog	Areal 0,39 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet ligger i inventeringsområdets nordvästra hörn, norr om en nybyggd gymnastikhall. Biotopen är övervägande en naturligt uppkommen tallskog med inslag av gran och björk. Vissa av tallarna börjar nå en hög ålder. I fältskiktet växer det blåbär och ljung. Marken sluttar åt öster. Block, sten och berg i dagen är sparsamt förekommande, främst i nordväst. Naturvärdesobjektet sträcker sig utanför inventeringsområdet

Figur 7. Uppvuxen tallskog med risdominerat fältskikt.

Bedömningsgrund biotopvärde

Död ved finns mycket sparsam och saknas i stort sett helt. Naturliga processer är också starkt begränsade. Dock utgör naturvärdesobjektet en mindre del av ett större tallbestånd med äldre träd som sträcker sig utanför inventeringsområdet, vilket ger att området bedöms hysa ett visst biotopvärde.

Bedömningsgrund artvärde

Obefintligt artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena är knutna till tallskog med äldre träd som bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå. Naturvärdesobjektet är mycket litet och fortsätter utanför inventeringsområdet. Eftersom de delar av skogen som ligger utanför inventeringsområdet inte undersökts är bedömningen preliminär.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett påtagligt naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

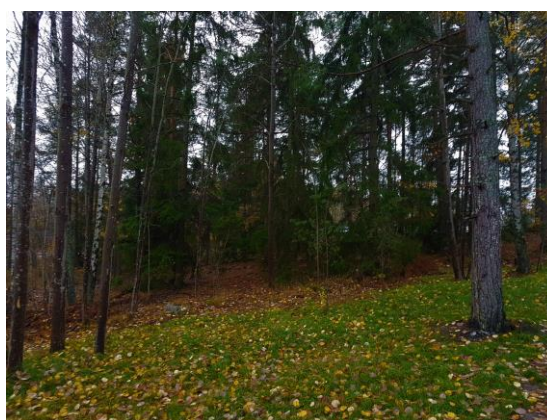
Skydd saknas.

Naturvärdesobjekt 5

Objekt-ID Myrsjö 5	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Tallskog	Areal 0,24 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet ligger i inventeringsområdets västra hörn, söder om gymnastikhallen. Biotopen är övervägande en tallskog med inslag av yngre gran, björk och asp. I fältskiktet växer det framförallt blåbär. Marken sluttar svagt åt öster. Asfalterad gångväg sträcker sig genom objektets södra ände. En skogsdunge med ett antal ekar växer mot Mensättravägen.

Figur 8. Tallskog med inslag av gran och björk.

Bedömningsgrund biotopvärde

Död ved saknas i stort sett helt. Naturliga processer är också starkt begränsade eftersom objektet är litet och isolerat. Då naturvärdesobjektet innehåller naturligt uppkomna, något äldre tallar bedöms området ändå hysa ett visst biotopvärde.

Bedömningsgrund artvärde

Obefintligt artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena är knutna till tallskog med äldre träd som bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

Naturvärdesobjekt 6

Objekt-ID Myrsjö 6	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Tallskog	Areal 0,17 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Västlig taiga, 9010, restaureringsmark

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet ligger insprängt mellan skolbyggnader och Mensättravägen. Området hyser enstaka äldre tallar med en ålder kring 150 år. Här växer även enstaka aspar. Buskskikt saknas i stort sett p.g.a. återkommande röjningar där även yngre tall röjts bort. Fältskiktet är risdominerat.

Bedömningsgrund biotopvärde

Död ved saknas i stort sett helt. Naturliga processer är också starkt begränsade då objektet är litet och isolerat. Då naturvärdesobjektet innehåller naturligt uppkomna, äldre tallar bedöms området ändå hysa ett visst biotopvärde.

Bedömningsgrund artvärde

Obefintligt artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena är knutna till tallskog med äldre träd som bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

Figur 9. Vuxna tallar mot Mensättravägen.

6. Sammanfattning av naturvärdena i området

Sex naturvärdesobjekt har avgränsats, tre med påtagligt naturvärde och tre med visst naturvärde. Naturvärdena är framförallt knutna till vuxen tallskog med inslag av äldre träd.

Två rödlistade arter noterades, vedsvampen tallticka *Phellinus pini* (NT) och skalbaggen reliktböck *Nothorina muricata* (NT). Dessa arter tillsammans är tillsammans med signalarten grovticka *Phaeolus schweinitzii* knutna till gamla trädindivider av tall.

Ur ett större geografiskt perspektiv är områdets tallvärden beroende av omgivande landskap och bidrar till en fungerande spridningsbiologi för många arter. Även om skogslandskapet i området är starkt fragmentiserat är förekomsten av gamla träd i dessa miljöer sannolikt mycket viktig för att upprätthålla en kontinuerlig ekologisk funktion hos många marginaliserade arter som är beroende av dessa ovanliga värdeelement. Sett i ännu större skala så har Stockholmsregionen en särställning vad gäller miljöer med gammal tall. I och med urbaniseringen i regionen har många områden inte varit aktuella för rationellt skogsbruk vilket gjort att det finns långt mycket mer värdefulla tallmiljöer kvar här jämfört med mer glesbefolkade liknande områden i Sverige.

Inga skyddade arter har observerats. Dock har ett område med lövsumpskog som potentiellt skulle kunna utgöra habitat för skyddade groddjur identifierats (bilaga 4).

Eftersom inventeringen utfördes i november månad har förutsättningarna för att inventera vissa artgrupper varit begränsad, t.ex. groddjur, kärlväxter och insekter. Det ska också nämnas att 2018, p.g.a. den extrema sommartorkan, varit ett relativt dåligt svampår.

8. Litteratur och källor

8.1. Skriftliga källor

ArtDatabanken 2013: Naturvårdsarter. – ArtDatabanken rapporterar 14, SLU.

ArtDatabanken 2015: Rödlistade arter i Sverige 2015. – ArtDatabanken, SLU.

Ekologigruppen 2009: Biologisk mångfald i Nacka, Underlagsrapport till grönstrukturplan för Nacka kommun. Projektnr. 5577.

Höjer, O. & Hultengren, S. 2004: Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Naturvårdsverket. Rapport 5411.

Jönsson, C. 2009: Ny metod för kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS). – Metria Geoanalys. 2009.

Löfgren, R. & Andersson, L. 2000: Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Kriterier för naturvärdering, skydd och skötsel. – Naturvårdsverket. Rapport 5081.

Nacka kommun 2011. Grönstrukturprogram.

Nitare, J. (ed.) 2010: Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. – 4:e rev uppl. Skogsstyrelsen.

Påhlsson, L. 1998: Vegetationstyper i Norden. – TemaNord 1998:510.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:2014.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Komplement till SS 199000. – Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Skogsstyrelsen 2014: Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

8.2. Kartor

Ortofoto (2017), erhållet av Nacka kommun via WMS-länk.

8.3. Databaser och internet

Artportalen – Rapportsystem för växter, djur och svampar:

<https://artportalen.se/>

Länsstyrelsernas geodatakatalog:

<https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>

Naturtvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Skogsstyrelsens kartdatabas:

<https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

Utförare Pro Natura Träringen 66b 416 79 Göteborg Handläggare Pro Natura Ola Hammarström	Dokumentnamn Naturvärdesinventering av området Myrsjö, Nacka kommun	Sidnummer (antal sidor) 26 (26)
		Datum 2018-12-21
		Version 1:2

Bilaga 1. Karta över inventeringsområdet

Bilaga 2. Karta över naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass

Bilaga 3.

Karta över förekommande naturtyper

Bilaga 4. Bedömning av groddjurshabitat

Det har ingått i uppdraget att bedöma huruvida det finns potentiella habitat för groddjur inom inventeringsområdet. Naturvärdesobjekt 2 utgörs av ett mindre område med lövsumpskog (figur 1). Området är fuktigt och på vissa platser blött. Trädskiktet domineras av klibbal med begynnande sockelbildning. Vid inventeringstillfället fanns inget öppet, stående vatten i området. Det är dock troligt att detta beror på en exceptionellt torr sommar och höst och att det under mer normala nederbördsförhållanden förekommer vattensamlingar i området.

I och med områdets blöta karaktär och sannolika, temporära förekomster av öppna vattensamlingar går det inte att utesluta att området nyttjas som vistelseplats och t.o.m. fortplantningsområde för vissa arter av groddjur under sommarhalvåret. Eftersom vattensamlingarna uppenbarligen torkar ut tidvis och är beskuggade av omgivande skog förefaller miljön inte vara lämplig för mer krävande groddjursarter såsom större vattensalamander. Inga artförekomster är konstaterade men arter som potentiellt skulle kunna förekomma är t.ex. vanlig groda och vanlig padda som är skyddade enligt artskyddsförordningen 6§, samt åkergroda som är skyddad enligt artförordningen 4§. Åkergroda har således ett starkare skydd som också innefattar dess fortplantningsområden och viloplats.

Figur 1. Område med sumpskog där det potentiellt kan finnas groddjur.

Figur 2. Foto från lövsumpskogen.